

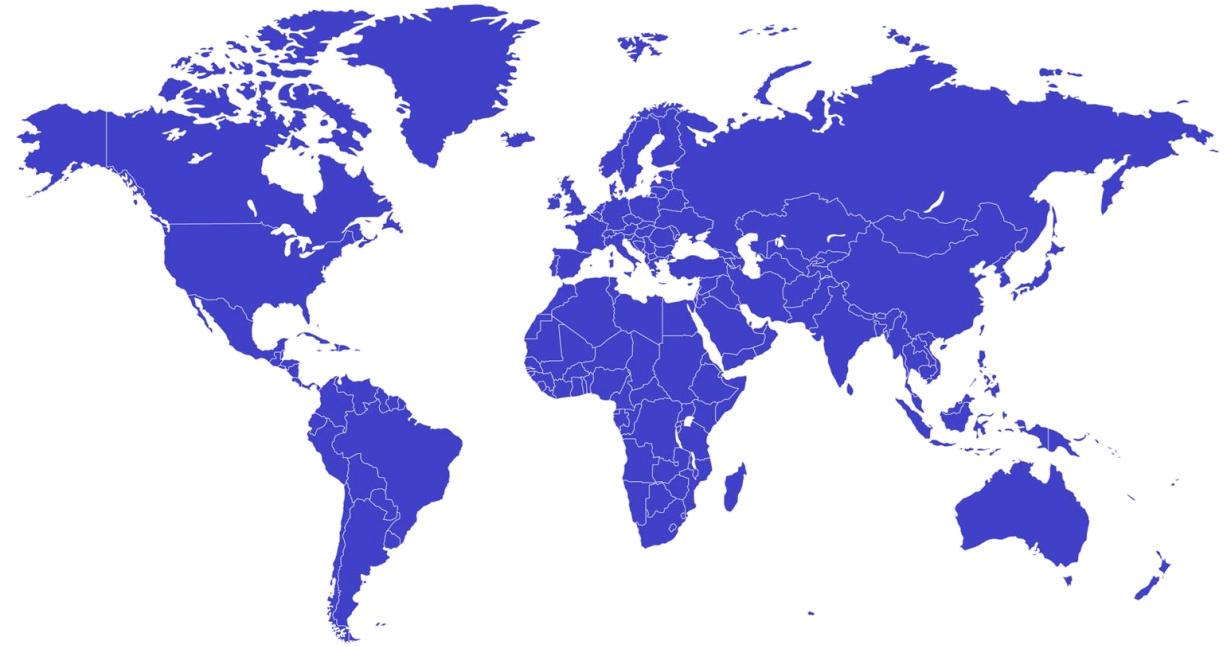
MUNI
ECON

Mezinárodní obchod

Ing. Bc. Alena Šafrová Drášilová, Ph.D.

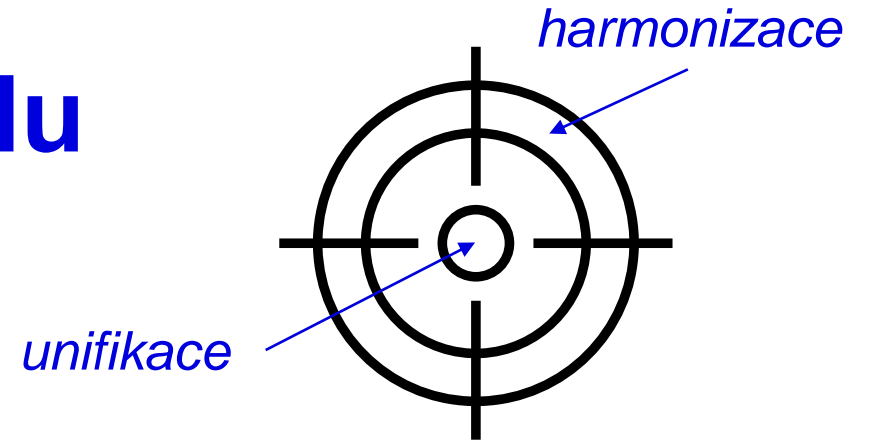
Obsah

- Právo mezinárodního obchodu
- Mezinárodní právo soukromé
 - Metoda přímá
 - Metoda kolizní
- Kupní smlouva v mezinárodním obchodě

Právo mezinárodního obchodu

- účelově uspořádané právní normy
 - z různých právních odvětví
 - různého původu
 - se společným účelem
- upravuje právní vztahy při realizaci mezinárodního obchodu a mezinárodního hospodářského styku
- vztahy
 - mezi státy navzájem
 - států s mezinárodními organizacemi a mezi mezinárodními organizacemi navzájem
 - státem a subjekty realizujícími přeshraniční ekonomickou činnost
 - mezi obchodníky z různých států

Unifikace MPS

– UNCITRAL

- vzorové předpisy
- mnohostranné mezinárodní úmluvy
- legislativní doporučení

– UNIDROIT

- harmonizace mezinárodního práva soukromého

– Haagská konference MPS

- unifikace kolizního práva

Mezinárodní právo soukromé

- „Mezinárodní právo soukromé představuje soubor právních norem upravujících soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem, včetně právních norem upravujících postup soudů a jiných orgánů či účastníků, případně i jiných osob a vztahy mezi nimi vznikající v řízení o občanskoprávních věcech, v němž je obsažen mezinárodní prvek“ (Kučera, 2003)
- součást vnitrostátního práva

Mezinárodní prvek

*Významnost a relevance
mezinárodního prvku?*

- subjekt právního poměru
 - státní příslušnost
 - místo podnikání
 - sídlo...
- skutečnost významná pro vznik a existenci právního poměru
 - podstatná právní skutečnost nastala v zahraničí
- předmět právního poměru
 - např. předmět plnění se nachází v zahraničí
- právní poměr, který právně souvisí nebo je závislý na jiném poměru, který se řídí cizím právem

Mezinárodní právo soukromé

– formální prameny

- normy vnitrostátního původu
 - zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
 - zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
- normy mezinárodního původu – *mezinárodní smlouvy a úmluvy*
 - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva)
- normy komunitárního původu – *normy EU, rozhodnutí ESD nebo Rady EU*
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 (Nařízení Řím I.)

– oblasti MPS

- občanské
- rodinné
- pracovní
- **obchodní**

Kde bude spor řešen?

Podle jakého práva bude spor řešen?

Jak se bude zacházet s vydaným rozhodnutím?

Obligační statut

– *Kterým právem se bude vztah s mezinárodním prvkem řídit?*

– kolizní metoda

- využívá kolizní normy
- řeší kolize právních řádů → určuje rozhodné právo → odkazuje na vnitrostátní právní řád
- představuje obecnou úpravu

– přímá metoda

- využívá hmotné normy
- přímo upravuje práva a povinnosti účastníků právního vztahu
- představuje zvláštní přístup

Příklady

— kolizní norma

§ 41 ZMPS: „*Existence a platnost právního jednání, jakož i následky jeho neplatnosti se řídí tímž právním řádem jako právní poměr jím založený, pokud není zákonem stanoveno nebo z povahy věci nevyplývá něco jiného. Při určení tohoto právního řádu se postupuje, jako by právní jednání bylo platné.*“

— přímá norma

čl. 11 Vídeňské úmluvy: „*Smlouva o koupi nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti; lze ji prokazovat jakýmikoliv prostředky, včetně svědků*“

Kolizní metoda

- 1) určení pravomoci soudu
- 2) vyloučení použití přímé metody a přímých norem
- 3) volba kolizní normy
- 4) určení rozhodného práva
- 5) aplikace hmotné normy, na kterou kolizní norma ukazuje

– kolizní norma

- určení právního vztahu, na který se norma použije (rozsah)
- volba právního řádu pomocí hraničního určovatele (navázání)

Hraniční určovatel

- skutečnost významná pro daný právní vztah
- rozhoduje o výběru práva pro úpravu daných právních vztahů

Smlouvy se řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí, pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo. (§ 87 odst. 1 ZMPS)

rozsah

rozhodné
právo

hraniční
určovatel

Aplikace kolizních norem

- soudce je povinen
 - aplikovat kolizní normu fóra
 - aplikovat cizí právní řád povoláný kolizní normou
 - učinit vše pro to, aby zjistil obsah cizího právního řádu
- Nařízení Řím I
 - je hlavním sjednocujícím prvkem v oblasti kolizních norem
 - ZMPS se využije jen v případě, kdy není možné aplikovat unijní úpravu nebo mezinárodní smlouvu

Osobní statut

- **osoby** = subjekty soukromoprávních vztahů (nejen) s mezinárodním prvkem (fyzické a právnické)
- **právní způsobilost** = způsobilost mít práva a povinnosti v mezích právního řádu a vyvolat vlastním jednáním následky
- **osobní statut** = právní řád, který upravuje postavení osob

Osobní statut

– FO (§ 29, odst. 1 a 2 ZMPS)

- 1) *Právní osobnost a svéprávnost se řídí, nestanoví-li se v tomto zákoně něco jiného, právním řádem státu, v němž má osoba **obvyklý pobyt**.*
- 2) *Nestanoví-li tento zákon něco jiného, stačí, jestliže fyzická osoba činící právní jednání je k němu způsobilá podle právního řádu platného v místě, v němž fyzická osoba právní jednání činí.*

– PO (§30, odst. 1 a 2 ZMPS)

- 1) *Právní osobnost právnické osoby a způsobilost jiné než fyzické osoby se řídí právním řádem státu, **podle něhož vznikla**.*
- 2) *Pro vázanost takové osoby z běžných jednání stačí, je-li k nim způsobilá podle právního řádu platného v místě, v němž bylo takové jednání učiněno.*

(zásada sídla)

inkorporační zásada

(zásada kontrolní)

Přímá metoda

- přímo upravuje práva a povinnosti účastníků právního vztahu
- přímé normy
 - mezinárodní smlouvy
 - součást přímo použitelných právních předpisů EU
 - zvláštní hmotně-právní normy upravující pouze vztahy s mezinárodním prvkem
- nejčastější transakcí MO je koupě-prodej a přepravní transakce
 - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, č. 160/1991 Sb. (Vídeňská úmluva)
 - Úmluva o promlčení v případě smluv o mezinárodní koupi zboží ve znění Dodatkového protokolu, č. 161/1991 Sb.

Vídeňská úmluva

- 1980, UNCITRAL, Vídeň
- 1. 9. 1981 – podepsána jménem ČSSR (New York)
- 1. 1. 1988 – vstoupila v platnost po ratifikaci 10 státy
- 1. 4. 1991 – vstoupila v platnost v ČSFR
- 2021 – 94 smluvních států

Vídeňská úmluva

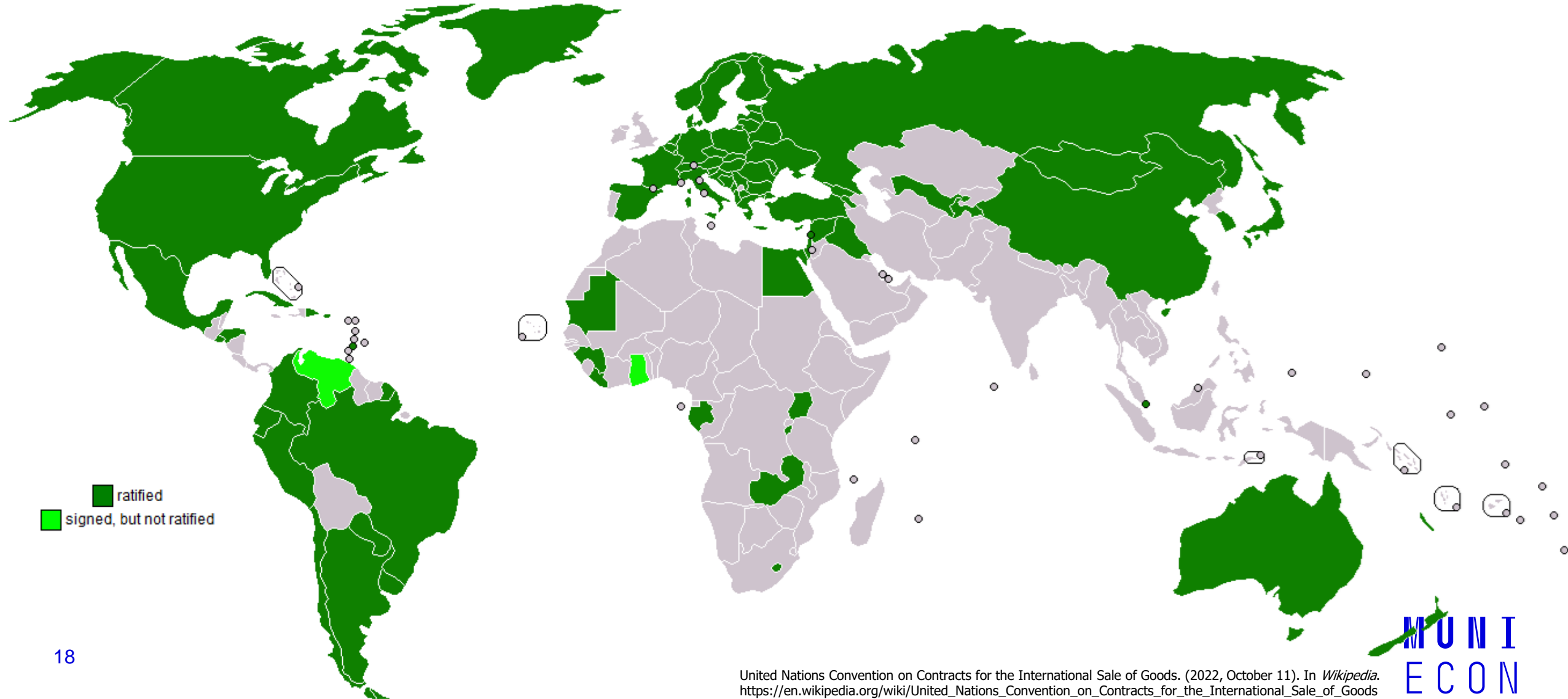
The CISG Song

- **čl. 2 – Tato Úmluva se nepoužije na koupě**
 1. zboží kupovaného pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, ledaže prodávající před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření nevěděl a ani neměl vědět, že zboží je kupováno k takovému účelu;
 2. na dražbách;
 3. při výkonu rozhodnutí nebo podle rozhodnutí soudu;
 4. cenných papírů nebo peněz;
 5. lodí, člunů, vznášedel nebo letadel;
 6. elektrické energie.

- **čl. 3 – Tato Úmluva se nepoužije na smlouvy, v nichž převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb.**

- **čl. 6 – Strany mohou vyloučit použití této Úmluvy nebo, s výjimkou článku 12, kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky změnit.**

Vídeňská úmluva (CISG)

Aplikace Vídeňské úmluvy

- *čl. 1, odst. 1 – Tato Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech,*
 - a) jestliže tyto státy jsou smluvními státy; nebo*
 - b) jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.*
- kupní smlouva
- mezinárodní prvek (místo podnikání)
- skutečnost je stranám známa
- neexistuje odchylné ujednání stran

Kupní smlouva v MPS

- obdobná koncepce jako v českém právním řádu
- návrh
 - určitý z hlediska obsahu i adresátů
 - projev vůle být vázán smlouvou
 - kupní cena nebo ustanovení umožňující její určení
- přijetí
 - prohlášením
 - jiným jednáním naznačujícím souhlas
 - nečinností (na základě předchozí praxe / ujednání)

Kupní smlouva v MPS

— práva a povinnosti prodávajícího

- dodat zboží
- předat doklady, které se ke zboží váží
- převést vlastnické právo ke zboží

— práva a povinnosti kupujícího

- zaplatit za zboží kupní cenu
- převzít dodávku

*určení místa, doby, způsobu
předání a způsobu převzetí zboží*

*určení částky, měny, doby placení,
místa a způsobu platby*

Kupní smlouva v MPS – rozhodné právo

- neomezená volba práva (existující právní řád)
- při aplikaci Vídeňské úmluvy volba práva pro otázky, které neřeší
- jinak kolizní norma (Nařízení Řím I) → rozhodné právo

- často vyjadřuje ekonomickou nadřazenost jednoho partnera

- řešení sporu
 - vyjednávání a kompromis
 - rozhodčí řízení (mezinárodní obchodní arbitráž)
 - soudní řízení

Lex Mercatoria – Obchodní zvyklosti

- systém norem vznikajících mezi obchodníky
- středověk – 17. stol. → národní kodexy → 60. léta 20. stol.

- mezinárodní obchodní zvyklosti
(INCOTERMS, Jednotná pravidla pro dokumentární akreditivy, výkladová pravidla RAFTD,...)
- obecně uznávané principy a zásady
(autonomie vůle stran, princip smluvní svobody stran,...)
- institucionalizované produkty smluvní svobody
(formulářové smlouvy, obchodní podmínky,...)
- soubory zásad mezinárodních smluv

?

?

?

?

Otázky...?

?

Děkuji za pozornost!

?

?

?

?

?

?